

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 8 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranger, 5

¡ ECCE BARCELONA !

Ciudadans, mireula bé;
ja apenas figura té.

CRONICA

S'ha de confessar que 'l Duch de Bivona va rebre als diputats regionalistas en una forma molt aristocrática: fentlos presenciar desde que posaren els peus en la estimada Barcelona, l'hermós, l'europeu espectacle de un gran boleyo de garrots y sabres y unas extraordinarias corredissas. Un verdader sport.

Aquest espectacle no es nou. Vé repetintse desde temps inmemorials, en determinadas circumstancies, es á dir, sempre que l'esperit públich se mostra resoltament contrari als homes que manan. Llavoras s'invocan els drets que tenen las autoritats de no permetre manifestació de cap mena en la vía pública, y com que anar pel carrer es manifestarse, ja saben á lo que s'exposan els que van pel carrer: á que 'ls hi rompin la crisma.

D'aixó podria donarne informes al Sr. Moret el seu, ara, amich de l'ánima, Sr. Canalejas.

No fa pas gayres anys que 'ls que avuy son comparses havían renyit. El Sr. Moret va quedar-se en el govern y 'l Sr. Canalejas se decidí á anar á predicar la guerra santa contra 'ls seus ex-amichs comensant, com es natural, per Barcelona, ahont hi ha gent per tot... fins per fiarse de 'n Canalejas. Y succehí lo que no hem olvidat may més. Desde la estació de Fransa á la Plassa de Catalunya, fou un seguit d'empaytadas contra la multitud que havia acudit á rebre al *ilustre dissident*, y allá en la gran Plassa 's donaren unas cargadas de caballería tan sabiament combinadas, que 'l Sr. Canalejas, al presenciarlas desde 'l balcó de la morada del Sr. Bosch y Alsina, no sabia si indignarse ó aplaudirlas.

De manera que avuy D. Joseph li dirá á D. Segimón:

—El felicito de tot cor per l'esmero ab que sab conservar las tradicions democráticas... Feliciti de part meva al Sr. Duch de Bivona.

* *

El dret de manifestació, no se sab á punt fixo si es un *dret* ó si es un *tort*.

Aplicat á l'arribada de personatjes té un caràcter molt distint, segons la filiació política del personatge que arriba. Si es un dels de l'olla ja podéu desganyitarvos aclamantlo y rómpre'us las mans aplaudintlo contant ab que 'ls agents encarregats del manteniment del ordre públich vos farán coro. Pero si es un enemich del govern, cuydado á entussiasmarse, porque á lo millor un cop de sabre ó una garrotada vos farán veure las estrellas.

Un aplauso será considerat com un insult á las autoritats, y 'l visca més innocent será tingut per subversiu. Hauréu sortit de casa vostra tranquils y sencers y hi tornareu indignats y ab el cap romput, y no desseguida, sino algunas vegadas després de visitar el calabosso del jutjat.

Y encare que no prenguéu part directament en l'acte, no per aixó 'us lliurará de un atropello. Vos bastará escaure'us á passar pel lloch ahont se desarrolla la batuda per arreplegar un mal tanto, com á moltes personas els hi va succehir divendres al Passeig de Gracia. Ni 'ls sabres ni 'ls garrots tenen ulls, y ja se sab ab quanta facilitat els que 'ls manejan, posats á l'heroica feyna perden el mon de vista.

Un amant del ordre á tota costa, 'm deya:

—Desenganyis, jo crech que no hi haurá medi de acudir á l'estació del carril á rebre á cap personatge, fins que 'l poble sigui mut y 'ls encarregats de

mantenir l'ordre siguin mancos. Sols en aquestas condicions será possible exercir sense perill y de una manera agradable el dret de manifestació.

Aixó en certa manera vol significar qu' en païssos com el nostre, el tranquil exercici del dret exigeix la previa mutilació de la personalitat humana.

* *

Pero, en realitat, ja avuy n'hi ha de mancos. No ho son pas els que pegan, sino 'ls que reben. Ho han de ser forsosament per evitar mals majors, porque darrera dels garrots y 'ls sabres hi ha sempre de reserva aquell *maüser providencial* de que, en una de las sevas síntesis de la vida y del poder, parlava en Silvela. L'última rahó: la forsa bruta.

L'última rahó del governants; pero no la dels governants. Aquests ne tenen un'altra de rahó més conformada ab la civilisació moderna; ne posseheixen un'altra d'arma més *providencial* que 'l maüser y que tots els enginys que pugui inventar el geni de la repressió. Aquesta rahó, aquesta arma es senzillament el vot electoral. ¿Qué podrán may els governs, contra un poble decidit y resolt á fer efectiu el dret d'elegir als seus representants, á despit de las imposicions del poder?

La jornada del divendres de la senmana passada, no 's pensi l'ilustre Duch de Bivona que haja de quedar enlayre: el poble de Barcelona la saldará á la primera ocasió que se li ofereixi, que será en las eleccions més próximas.

Y saldará ab ella—que á la fi no es més que una petita incidencia de la gran lluyta entaulada—las causas que la produhiren: la ceguera de un govern, empenyat en desconéixer y burlar las sanas aspiracions de un país que cada día se li va mostrant més contrari, tant quant més ell multiplica 'ls seus desafurs y desconsideracions.

Per aixó Catalunya está ja totalment divorciada del govern de las oligarquías, y cada día n'estará més, per convicció y per dignitat.

La sola presentació de la Lley nomenada de jurisdiccions tingué la virtut de unir á tots els catalans. No hi havia més que un medi de desfer aquesta unió circunstancial, y aquest medi era la retirada de un projecte sense rahó de ser, y que ningú s'atrevia á apadrinar; més en lloch de ferho aixís, s'ha tirat endavant á tota costa, y ha sigut aprobat, quan las minorías, enfront de tanta insensatés, se vejeren forçadas á abandonar el Parlament. No han volgut sancionarlo ab la seva presencia, y 'l país las ha aplaudidas, per lo admirablement que han interpretat las sevas aspiracions.

Y la conjunció dels representants y dels representats está transformant y transformarà en bloch formidable aquella unió qu' en un principi fou calificada de *pilot informe* per en Maura, presa de mortal rezel. En la formació de aquest bloch hi treballan més las oligarquías que 'l mateix poble. La seva solidificació será feta al foch de las descabelladas persecucions.

Divendres de la senmana passada l'aristocrátich Duch de Bivona hi va posar la primera carretada de llenya. No duptém qu' ell ó 'l seu successor, si es que se 'n va, prosseguirán impávits la tasca comensada. En la mateixa Lley de repressió dels suposats delictes contra la patria y l'exércit, trobarán, si s'hi empenyan, un arsenal inagotable de medis pera fer sentir la seva má de ferro. No hi fa res: llenya y foch; aixó es precisament lo que s'necessita pera que 'l bloch catalá, cada día més fort, arribi á convertir-se en bloch espanyol, agent poderós de justicia, de llibertat y de regeneració.

Per lo tant no s'ufanin de que 'l poble de moment no s'hi torni: té plena conciencia de la seva

labor, y no vol esbullar la foguera... no li convé... mira més enllà, atenentse al adagi francès: «*Bien rira, qui rira le dernier,*» que traduït lliurement al català, al llenguatge de un poble que té entre 'ls seus distintius la tenacitat viril y la dretura y serenitat de conciencia, 's pot escriure aixís:

«Bé gemegarà 'l qui rebi l' últim cop.»

P. DEL O.

VICTORIAS

XI

Procura sempre mantenir alegre ton esperit; si algú murmura de qu' aixís sias, altra n' hi haurà que t' alabi.

Minnerme.

Enlayrém la copa d' onyx que la vida es l' Alegria!
A curull el vi la omplena y l' esperan nostres llabis desitjosos
de que l' ànima afeblida pel cansanci, una altra volta canti 'ls himnes sanitosos del Amor interminable.

Enlayrém la copa d' onyx que la vida es l' Alegria!
No 'us deturi, ben aymada, l' amenassa esglayadora d' una pena eternal é imperdonable; No 'us deturi la por vana d' una sombra...
¿si sabém que vivim are y qu' es certa l' existencia, y que 'ns brinda á gosarla sens temensa la Natura esplendorosa,

quina por l' ignot pervindre pot causar á nostras ánimas? Enlayrém la copa d' onyx que la vida es l' Alegria!

J. OLIVA BRIDGMAN

AYRES ANDALUSSOS

¿De qué parlavan? ¿De la intervenció que la dona espanyola ha de tenir, y tindrà sens dupte, en la gran obra de la regeneració nacional?

¡Arà justament li fan el mánech!

Vajin á Sevilla, y allí 'ls explicarán en qué s' ocupa la dona espanyola.

Tots els periódichs de la regió 'n van plens.

Durant els días consagrats á la vista de la causa del *Huerto del Francés*, les senyoretas sevillanas no s' han mogut de l' Audiencia... ¿saben per qué?... ¡Per demanar un autógrafo al digníssim criminal, el gabaig Aldijel!

La delicadesa de sentiments que ab semblant ocurrencia han mostrat las noyas de Sevilla es superior á tota ponderació.

Perque aquí ja no 's tracta d' un acusat més ó menos duptós, ni d' un assumpto que admeti apreciacións distintas.

LA PUBILLA Y 'L DUCH

—Pega... pero escolta.

La figura moral del *héroe* no pot ser més odiosa. Un home que, valentse d'ardits de mala lley, atreya á las víctimas á casa seva, ab el pretext de convidarlas á jugar, y una volta las tenia á dintre del hort, las hi badava el cap á cops de ferro y, després d'un conciensut saqueig, allí mateix las enterrava. Sis ne va despatxar per aquest procediment l'aprofitat *Francés* de Peñafior.

Y á n'aquest home, quals mans están encare tacadas ab la sanch de sis sers humans que no li havían fet res, las senyoretas el rodejan entussiasmadas, demanantli casi ab llágrimas als ulls un autógrafo, un rasgo qualsevol de la seva incorrecta escriptura.

El *Francés*, qu' es un cínich de marca major, ho explicava després á un periodista:

—No 'm deixan sossegar aquestas bonas senyoras. Tan numerosos son els compromisos que tinch, que no sé pas si podré complirlos.—

Hi havia noyas que se li presentavan ab una tarjeta postal.

—Senyor Aldije—li deyan:—¿tindrà la bondat de escriure'ns un pensament en aquesta tarjeta?

Y'l mimat assessí somreya ab galanteria y responia allargant la má:

—Estich agobiadísim de treball, no puch; no obstant, tractantse de vostés, miraré de compláurelas.

—Que sigui un pensament ben bonich.

—Descuydin... Ja saben que 'ls meus pensaments tots ho són de bonichs.—

¡Tots!... Es de creure que entre ells hi contava també els pensaments concebuts en el *Huerto*.

Pero la majoria de las admiradoras del *Francés* hi acudían ab un vano.

—¡Una frasse, senyor Aldije; quatre mots de vosté en aquest vano comprat expressament per aixó, y li quedarém eternament agrahidas!

—¡M' es impossible, no tinch temps!...

—Sí que 'n té, y si no pot ferho avuy ja ho farà demá. No 'ns ve d' un día.—

Y'l home del *Huerto*, l' assessí de sis criaturas humanas, havia de recullir aquella onada d' encárrchs, y las mateixas mans que havían estavellat cranis á cops de barra de ferro, trassavan sobre 'l país del vano quatre gargots insulsos, destinats á satisfer la frívola curiositat d' aquellas delicadas senyoretas.

L' espectacle ha sigut edificant y dona una trista idea de lo que de la cooperació de la dona espanyola poden esperarne els que encare somían ab no sé quíns resurgiments ni quínas reconstitucions.

Considerin si ha de ser gran la elevació de miras d' una senyora que xifra las sevas ilusions en la possessió del autógrafo d' un personatge com l' Aldije.

¡Quín honor, quína satisfacció poder assombrar á las amigas, ensenyántels'hi el preciós recort del repugnant assessí de sis personas!

—¿Veus? Aixó es lletra del francés del *Huerto*, d' aquell famós criminal que matava á la gent, la robava y la enterrava al seu mateix hort... ¡Lletra auténtica! Durant la vista de la causa m' ho va fer...—

¡Quína ditxa, quín orgull pera la possehidora de tan interessant joya caligráfica!

Sevilla pot ben alabarse d' haver donat una nota de las que no cada día sonan en el concert de las societats humanas.

De segur que las graciosas damiselas que tan adelaradas corrian detrás del *Francés*, demanantli un autógrafo, no saben cusir un botó y 's deurían veure en apuros pera surgirse una mitja.

Y lo pitjor es que aquestas noyas tenen pares, germans, marits, promesos, que toleravan las sevas manifestacions *aldijistas* y fins potser las acompanyavan á l' Audiencia, pera fer una mica de pressió en l' ánima del sollicitat criminal...

¡Pobra Espanya!

¡Pot anar escrivint cartas D. Joaquim Costal ¡Pot seguir fent discursos l' Unamuno!

A. MARCH

¡ E L L A ! ...

Paraula hermosa que un temps tancava per mí un poema, que la dirla feya glatir el meu cor ab joya inmensa!

Ella! Ideal bell, sublim que un jorn omplí ma existencia, per quín hauría lluytat enardit, ab cel y terra.

Avuy... mot que no diu res, nota inarmónica y feble, fulla que 'l vent se 'n ha endut, boyra pel gargal desfeta, estel brillant que s' ha fós sens rastre, en la fosca eterna...

J. BOSCH Y ROMAGUERA

L' ESTUDIANT

Estant el filólech Magnus escrivint el seu famós diccionari—aquell diccionari *viu*, en que cada terme era definit *per ell mateix*— arribá un día á la paraula *Estudiant*.

—¿Qué 'n dirém d' aquest mot?—va preguntarse el sabi.

Y procedint com en totas las anteriors definicions ho havia fet, pera no obrar de lleuger, suspengué el treball y 's dirigí á la Universitat.

Al veure'l entrar, el porter va aturar-lo.

—¿Qué se li ofereix?

—Voldria parlar ab algún estudiant pera ferli una consulta.

—No n' hi ha cap.

—¿No es día de classe avuy?

—Sí, senyor, que n' es; pero ab motiu de la cayguda del ministeri han determinat fer festa.

—Está bé: tornaré demá.

L' endemá, efectivament, va tornarhi.

—¿Podria veure algún estudiant?

—Impossible! En tot el día no se 'n ha presentat ni un.

—¿Y aixó?

—Han resolt fer festa ab motiu de la pujada del nou ministeri.

—Paciencia! Tornaré á passar.

Com pot suposarse, el gran filólech repetí al día següent la visita.

—¿Hi son avuy?

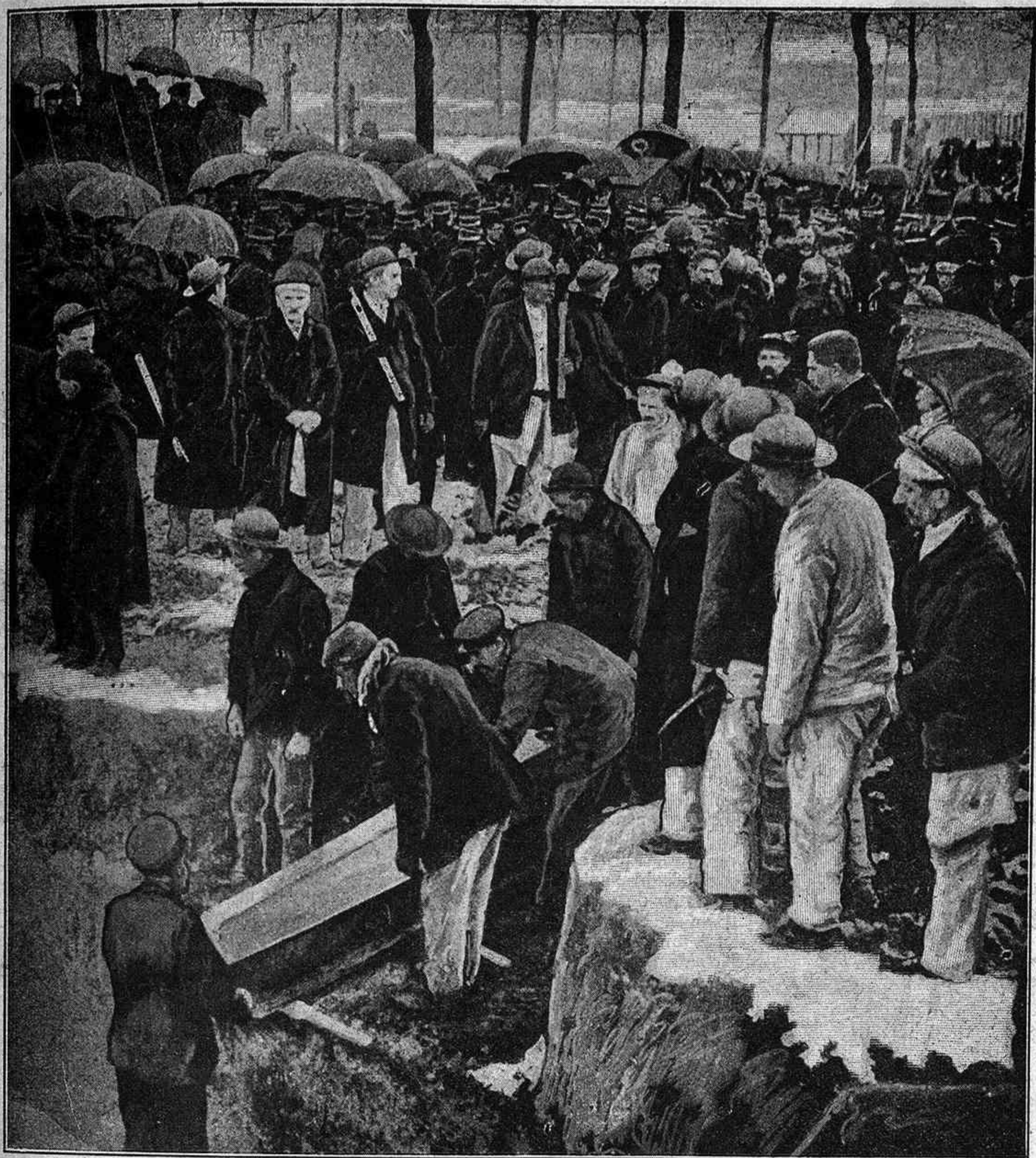
—Tampoch han vingut.

—¿Per qué?

—Diu que s' ha casat una parenta del rey, en virtut de lo qual tenen el propòsit de fer festa durant uns quants días.

—¿Molts?

LA CATÁSTROFE DE COURRIÈRES

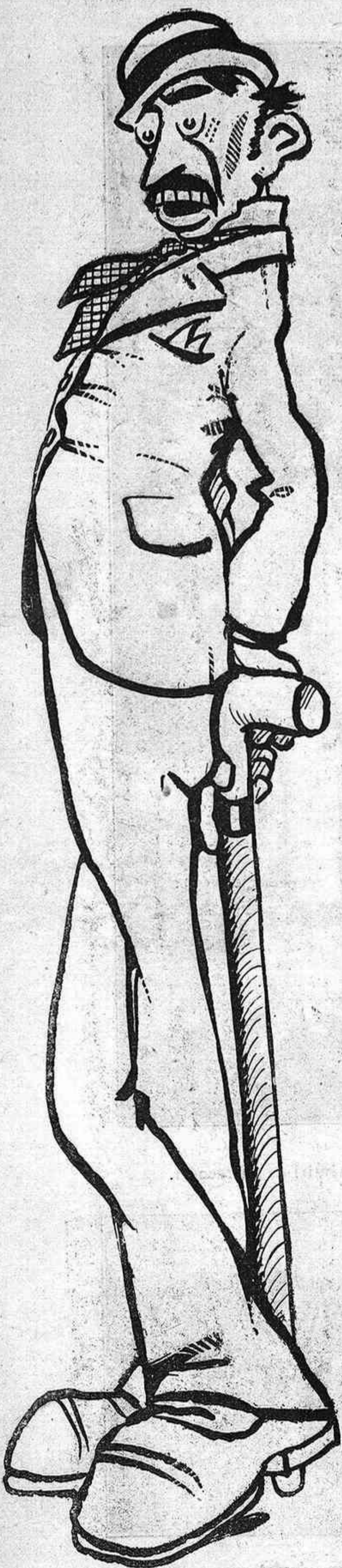
Els cadavres sense identificar son enterrats sota la neu, á la fossa comuna del cementiri de Mirecourt.

Arribada d' un carro de caixas al dipòsit mortuori.

Viudas y orfes de miners, demanant caritat á la porta del cementiri de Mirecourt.

—Al principi deyan tres ó quatre, pero ara sembla que serán cinch ó sis.
 —Corrent, donchs: hasta d' aquí á cinch ó sis días.
 —Pera no perdre 'l viatge, val més que n' hi posi set ó vuyt.—
 El previsor Magnus ne deixá passar deu, y torná á la Universitat.
 —Aquí 'm té.
 —¡Quina llástimal.. S' ha molestat inútilment.
 —¡Cóm! ¿Encare duran las festas de la boda?
 —No; aquellas ja s' han acabat; pero se 'n han comensat unas altras.
 —¡Es possible!
 —Vaya! ¿Ignora vosté que 'l Govern ha dictat una ley espantosament abusiva y que aixó no 's pot contestar sinó fent festa?
 —¿Qué faig, donchs, ara jo?
 —Torni la senmana que vé.—
 Aixís va ferho el sabi; pero ¡ay! tampoch á la Universitat hi havia un' ánima.
 —¿Ahónt son aquests escolars?
 —No s' han deixat veure.
 —¿Festa altre cop?
 —Sí, senyor. Celebran la retirada de la ley de que vaig parlarli l' altre día.
 —Vol dir que no 'm queda més remey que repetir la caminada demá, ó l' altre, ó l' altre...
 —¡Oh! Y encare no ho sé... Com que darrera d' aquestas festas venen las del sant del director, y las conmemorativas de la Independencia, y las del Centenari del Dante, y las...
 —¡Bastal..
 El filólech Magnus no volgué saber res més.
 Se 'n torná á casa seva, sucá la ploma y escrigué:
 ESTUDIANT: Un jove que de tot se cuyda, menos d' estudiar.

MATÍAS BONAFÉ

QUI NO TÉ VERGONYA...

Tot el món es seu.

Segóns noticias, sé, Rita,
 qu' á tú, el diumenge passat,
 van dirte poca vergonya
 aixís qu' entravas al ball.
 Com sé que, 'ls qu' aixó 't digueren,
 van trobar, pro molt extrany,
 que tú 'ls hi plantessis cara
 mirántels de dalt á baix.
 ¡Cóm se coneix que no 'n saben
 de la missa la meytat!...
 No saben que, per re, insultas
 al primé que, 't surt al pas...
 Ignoran que, quan t' enfilas,
 mous tant gran terrasbastall,
 que 's llogarían cadiras
 sols per sentí 'ls disbarats
 y els impropers qu' abocas
 per ta boqueta... de rap.

¡No saben qu' á la vergonya
 no l' has coneguda may,
 y el dirte que tú 'n tens poca
 es ferte un favor molt gran!...
 Ja fas bé de no enfadart'hi
 y ves, Rita, ves al ball...
 No hi fa res qu' á casa teva
 quedin els plats per rentar,
 els fogóns plens de bruticia,
 tot el pis per escombrar,
 els vidres bruts, hont s' hi veuen
 unas trenyinas de á pam,
 la roba podrintse al cove
 y el llit per fer y espolsar...
 Com que tú no tens vergonya,
 tot lo del món ho veus pla.

MANEL NOEL

LLIBRES

COSSES VISTES Y COSSES IMAGINADES.—*Impresions*, per J. V. Y COLOMINAS.—Una collecció de narracions de caràcter tétrich y neguitós, en sa major part, lo mateix las vistas ab els ulls de la cara que las evocadas per las escitacions de la fantasia. Tal es aquest llibre que, sens dupte, será 'l primer que ha donat á l' estampa el seu autor... ó á lo menys el seu nom ens sona per primera vegada.

No careix, per cert, de condicions. Quadros hi ha en ell de una intensitat extraordinaria, entre 'ls quals citarém els que portan el títul de *La primera caritat* y *La Caixa*, verdaderament emocionants.

El Sr. V. y Colominas tracta 'ls assumptos á la manera impresionista, á pinzelladas fermas, ab fuga y calor, cuidantse poch de la correcció gramatical. Aixó que pera alguns será un defecte, es en nostre concepte una qualitat, puig sempre preferim lo sincer, quan ho es de veras, á lo rebuscat; las originalitats á las imitacions.

Pero 'l llibre, en conjunt, resulta depressiu. No tot en el món son negrers: el sol l' ilumina, ¿cóm certs escriptors no s' adonan de sos raigs que son font de vida y de alegría?

EL ALMA DE LA MUCHEDUMBRE, por PASCUAL ROSSI. Traducción de Ricardo Carreras.—Aquest sabi publicista italiá ha escrit un' obra que bé pot calificarse d' element de una ciencia nova: tal es l' estudi de la psiquis colectiva, en sos aspectes de la joventut, la virilitat y la senectut dels pobles y las rassas: sas lleys de normalitat y criminalitat, els seus moments de crisis, las persecucions soffertes per tota idea innovadora y las conseqüencias de sas victorias.

—¡Eh! ¿Servimos ú no servimos?

Rossi, en aquest llibre, acredita una extensa cultura, al servey de una fantasia poderosa, pera coordinar y deduir, buscant en els restos del passat que sobreviuen encare entre las multituds modernes, vesllums dels temps futurs.

Obra, en tots conceptes, plena de interés, fa un paper brillant en la *Biblioteca sociológica internacional*, que ab tant éxit vé donant á llum la casa editorial d' *Enrich y C.^a*

ALTRES LLIBRES

REBUTS:

La Carn. Quadro dramátich de *J. Burgas*.— Ab gran llealtat l'autor consigna al davant del seu treball la següent nota: «Aquesta obra es lliure adaptació—diguemne plagiat—del drama *Les Bouchers*, de *F. Ieres*.» Fou estrenada ab éxit en el Teatre *Las Delicias*, la nit del 27 de janer últim.

Carnestoltes. Monodialech en vers, satírich, burlesch y de circumstancias, original de *Joseph Asmarats*.

¡SENYOR GINER, UN EMPLEO!

—¡Per compassió, caballés!
¡Ja s' han dat tots! ¡No n' hi ha més!

SORTINT DEL PRINCIPAL

—¿Qué t' ha semblat aixó?
—M' he quedat com qui veu visions.

La posta dels Deus. Tercera jornada de *L' Anell del Nibelung*. Traducció adaptada á la música, per *Xavier Viura* y *Joaquim Pena*.—Un altre aplauso mereix l' *Associació wagneriana*, per son nou treball de vulgarisació de la gran obra de Wagner y haverla donada, com té per costum aquella societat, acompanyant al text l'exposició dels temas y figuras musicals y son quadro sinóptich.

RATA SABIA

TEATROS

PRINCIPAL

La nova visió musical *La presó de Lleyda* es sens dupte la més fermament construïda de quantas s' han donat fins avuy. La rondalla es abundosa en situacions dramáticas y está glosada per en Gual ab bastant acert, haventhi moments de verdadera intensitat.

La música que acompanya al llibre es un treball afligranat de inspiradísimas melodías ricament harmonisadas. Ab aquesta partitura el jove compositor, senyor Pahissa, ha donat un gran pas que li servirà d'estímul pera novas y mes grans concepcions artísticas.

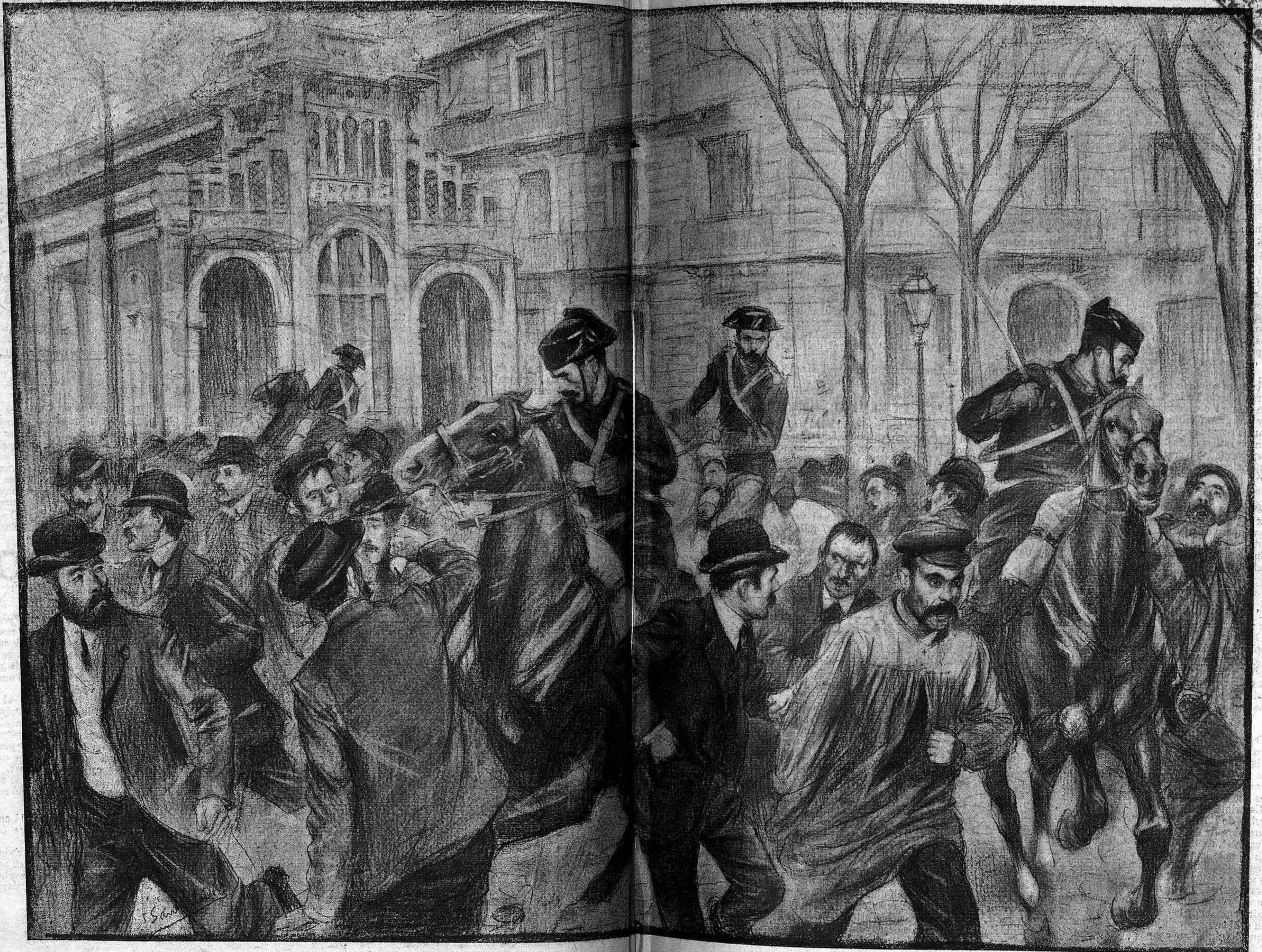
El decorat, admirable, com de costum en aquella casa. L'interpretació regular.

S' ha estrenat una traducció catalana de la típica comedia de Molière *La comtesa de Scarbanyas*.

L' assumpto es un siquet trivial; mes á pesar d' aixó s' descubreix en son desenrotlló y en molts rasgos l'enginy y la vis cómica del famós autor, pare de la comedia moderna.

PÁGINAS ARTÍSTICAS

PERTENECE A LA BIBLIOTECA DEL...

UNA CARGA

Dimars tingué lloch el 162 concert de la *Associació Musical de Barcelona*, baix la direcció del mestre Lamote de Grignon. El programa era una exquisitat. Figurava en ell lo bo y millor de casa y de fora casa. Lo mateix en Morera que 'n Borrás de Palau obtingueren grans éxits ab sas respectivas melodías sobre tot el primer en una molt inspirada, l' *Enterro* que meresqué els honors de la repetició.

Continhia el plat fort del programa la *Missa solemnis* de Beethoven (1.ª audició) y en veritat que no marraren els que feyan calendaris suposant que dita missa agradaria fins als anti-clericals. Es un' obra grandiosa, plena de dificultats pera 'ls executants, portada constantment en un tó altíssim y ab un teixit de *fugas* qu' esparvera.

El *Credo* va ser gloriosament interpretat, produhint un efecte magistral en l' auditori. El mestre Lamote demostra en la direcció d' aquesta pessa un gran coneixement del seu art. Las senyoretas Soler y Frau y 'ls Srs. Dorca y Segura secundaren brillantment la tasca del mestre y els coros y la orquesta no van desentonar may dintre d' aquella gran harmonía composta d' harmonías infinitas.

El magnífich concert acabá ab dos obras mestras de Wagner: *Siegfried-Idyll* y *L' encantament del foch*, de «La Walkyria».

ROMEA

Ab la comedia *D' amor no se 'n viu* ens transportá en Martí y Folguera á 30 ó 35 anys enrera. Es una obra ingénua, plena de bona fé, sense la mes petita malícia. Els personatjes, desde 'l principi al final son sempre iguals y parlan sempre de lo mateix. Se troban en la sala de un concorregut establiment de banys, y no obstant, fora d' ells no 's veu allí á cap mes banyista, agé á l' acció; excepció de la física que apareix en l' última escena.

L' obra no pot interessar, perque tot lo que va succehint, se preveu de lluny. ¿Quí es que no nota que 'l nuvi que la mare cobdiciosa vol per una de las sevas fillas se casará ab la tía Tecla, de la qual aquella ho espera tot?

En cambi l' obra está escrita en prosa ab molta correcció y una gran facilitat. 30 ó 35 anys enrera, 'l Sr. Martí l' hauría escrita en vers. S' ha de confessar que cap falta li fan las ratllas curtas.

Representada ab acert per part dels principals actors, l' autor sigué cridat á las taulas al final de la representació.

El quadro dramátich *La familia* dels Sres. Pallardó y Boix es una producció realista de tons algun tant carregats; pero bastant ben encaixada dintre del medi ambient.

En l' execució 's distingiren els Srs. Vinyas y Barbosa y la Sra. Baró.

NOVETATS

TINA DI LORENZO

L' éxit de la hermosa actriu ha anat creixent de día en día: no hi ha avuy un sol espectador que no l' admiri y no la proclami una verdadera notabilitat, ab carácter propi y ben definit.

Lo únich que no aumenta es la concurrencia. No s' explica que una ciutat tan populosa y ab tantas aspiracions á ser tinguda per culta no 's dongui mes pressa á acudir á las funcions de la, baix tots conceptes, notabilíssima companyia italiana.

Deixant apart obras com *Adriana Lecouvreur*, *La signora delle camelie* y *Divorziamo*, sobradament conegudas, en las quals la Tina sobre estarhi moltíssim bé, lluheix una gran riquesa de trajos, ens ha donat una producció nova y un' altre que no crech que s' hagués representat mes que una vegada á Barcelona.

La primera 's titula *Le trilogie di Dorina*, y es una preciositat de Rovetta. En sos tres actes pinta tres distintas situacions de un mateix personatge, oferint el mérit de la varietat, dintre de l' unitat de pensament. La institutriu Dora es expulsada de la casa ahont serveix, per haverse'n enamorat el noy, un jove impresionable. Cau á las mans de un professor de música que la instrueix pera 'l teatro y corre mil perills, en sa situació impossible, pobre y órfana y solicitada pels que la voldrían protegir, á cambi de la seva honra. Entre 'ls que tal pretenen s' hi conta aquell jove, que ja l' ha correguda molt, y que defuig guapo guapo el compromís de casars'hi. En

aquest punt l' obra adquireix una gran intensitat dramática.

En l' acte ters, Dorina es una celebrada cantant; s' ha curat de sentimentalismes; té una gran experiencia de la vida y fa anar en renou als seus adoradors. Y 'l jove que, essent honrada, la desdenyava, s' encalabrina tant ab ella, que acaba per oferirli 'l seu nom y la seva fortuna.

En aquest hermós conjunt de vida, la Tina di Lorenzo, espléndidament secundada per tots els seus companys, feu maravellas de talent, de gracia, d' emoció. No hi ha via més que demanar. A raras actrius hem vist arribar á tanta altura.

En la comedia de Donnai, *Amanti*, qu' es una verdadera psicologia dels amants, sense complicacions, pero exhuberant de veritat, de fina observació y de *sprit*, troba la Tina una nova ocasió de lluhirse.

Es impossible encarnar millor un personatge, á estonas sensual y en altrás ocasións plé de sentiment.

L' actriu italiana, sense deixar el carácter de la bona escola propia del teatro del seu país, es de totas las qu' hem vist fins ara la que s' acostá més á las grans artistas de la escena francesa. Té d' ellas la elegancia, la distinció y el primor, conservant la nerviositat, el brío y el vigor nadíus. Y aquesta harmónica conjunció se resol en un conjunt d' encisos que la fan de tot punt adorable.

CONCERT «LIRA ORFEÓ»

Va tenir lloch el día 15 en el *Centre Fivaller*, executantse obras de Chopin, Bizet y altres clássichs, y algunas pessas dels senyors Llobet, Burgés y Barberá, composicions pera guitarras y bandurrias que foren totas ellas aplaudidas ab entussiasme.

El director, senyor Barberá, fou sincerament felicitat tant pel seu treball com pel dels seus aventatjats deixebles.

La concurrencia demaná el *bis* de algunas composicions, entre ellas *La Filla del Marxant* y *El Testament de N' Amelia*.

EN ELS DEMÉS TEATROS

Al *Tivoli* s' ha estrenat ab bastant éxit una producció del género xich, titulada *La real mentira*, lletra dels senyors Cantó y Alvarez y música del mestre Cassadó.

Al *Cómich* s' ha posat en escena *La canció de la gloria*, y *Las buenas formas*. L' art no hi té gran cosa que veure ni en l' una ni en l' altra. Son dos produccions que miran sols al trimestre.

Al *Circo Barcelonés*, ópera espanyola que te crió. L' Anita Casals y 'l tenor Rosal varen executar *La Traviata*, y l' Utor y la de Gay, *La Dolores*.

Per últim, al *Condal*, posan el típich melodrama sacro *Passió y Mort de Nostre Senyor Jesucrist*. ¿Volen tenir entradas á vessar? Procurin que 'ls excomuniquin.

N. N. N.

CRECH...

Crech que á copia de paciència
s' arribará tart ó aviat
á la suspirada municipalisació del pa;
crech que empenyants'hi l' arcalde,
nostra hermosa capital
podrá veure's algun día
els carrers ben escombrats;
crech que 'ls Xanxes y 'ls Gutierras
poch á poch arribarán
á dí alló de *Setze jutges...*
com un pagés catalá;
crech que 'ls arbres que á la Rambla
l' altre mes varem plantar,
ostentarán en breu plasso
un fullatge exuberant;
crech que dotar de taquígrafos
al Consell Municipal
es una idea magnífica
que tothom l' aplaudirá;
crech que per ff els automóviles
s' han avingut á aná al pas
per no ocasioná averías
als descuydats vianants;

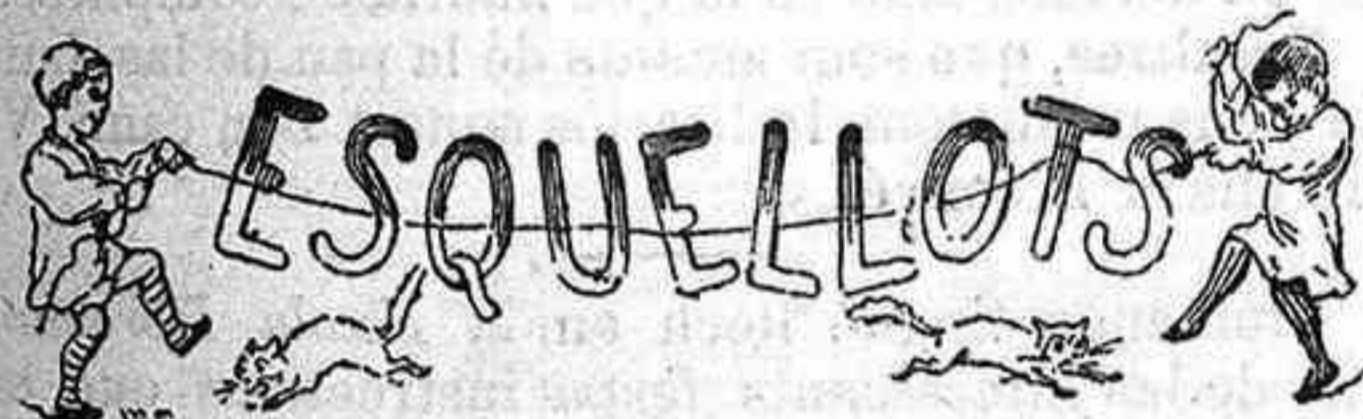
PER LAS VÍCTIMAS DE COURRIERES

Capta pública, organizada per la Societat Barcelonina de Beneficencia.

crech que 'l duch es un modelo
de gobernadors salats,
crech qu' en Porrera es un Nécker,
crech qu' en Tort es un gegant,
crech qu' en Giné es fill d' Arbucias,
crech qu' en Mariano es blanch,
crech que hi ha caballs ab banyas,
crech que hi vist ases volar,
crech una pila de cosas
increibles á cual más;
pero que 's treguin las vallas
del carril de Sarriá,
aixó, vaja... ni que ho toqui,
no ho crech ni ho creuré jamay.

HELIUS

La Lley de jurisdiccions está aprobada. Pero s' ha
aprobado en familia, sense la presencia dels repre-
sentants de las minorías (ab escepció de la conserva-
dora, á benefici de la qual s' ha fet la funció.)

Els representants de las minorías que 's retiraren
del Congrés deuen l' acta, com tothom sab, no al
xanullo y al encasillat, sino á electors de carn y
ossos, y per tant tenen en l' opinió una forsa positi-
va que cada día 's farà més evident.

labrat ab frasse pintoresca —més que un toch de
atenció, va ser un toch de desatenció.

Una pregunta:

Si no hagués anat policia, ni guardia civil, ni forsa
pública de cap mena al baixador del Passeig de Gra-
cia ¿qué hauria succehit el divendres de la senmana
passada?

L' Avi Brusi la vigilia va anunciar que hi anirían
«á fin de evitar que, con motivo de la llegada de los
diputados catalanistas, se produzcan incidentes.»

Torno á preguntar:

¿Aquests incidents s' haurían produhit si no hi
haguessin anat?

¿Y donchs qui té la culpa de que 's produhissin?

La senmana passada á Can Parés hi havia un qua-
dro de 'n Baixeras que representava 'l Paradís.

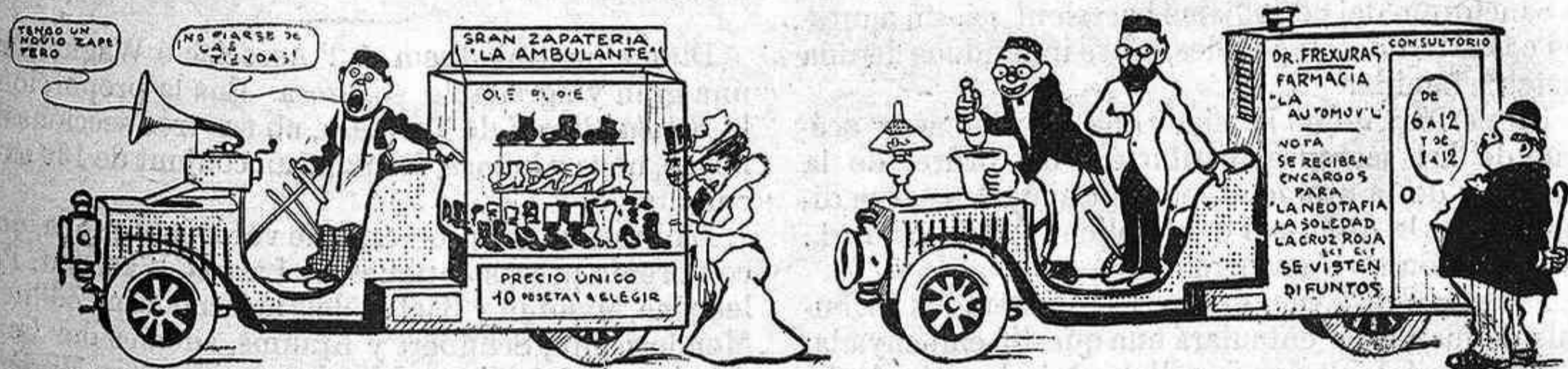
Una serp desentortolligantse de la pomera: Adam
y Eva, tots escorreguts y la Verge Mare apareixent-
los pera ferlos solemne promesa de la redempció
futura.

Es molt xocant, baix el punt de vista cronològich,
que la Verge Mare ja fes acte de presencia alguns
sigles avants de néixer.

*
* *

Pero no es aixó lo més xocant del quadro de 'n

LO QUE 'S PREPARA

Establiments que diu que comensarán á circular, quan la venda ambulante estigui definitivament reglamentada.

LÒGICA DE MATALASSER

Baixeras; sino la seva concepció infantil y la seva execució carrinclona.

No en el Saló Parés tenia 'l seu punt senyalat, sino en qualsevol botiga d'estampas del carrer de Petritxol.

¡Vaya un progrés el que ha realitzat aquest pintor! Desde las platjas catalanas y 'l Pirineu que pintava ab tant amor, se n' ha anat de una reculada fins al Paradís.

Barcelona s' ha ocupat aquests días de una qüestió, qu' encare que á primera vista sembla d' índole particular, en realitat deixa de serho desde 'l moment que una de las parts ha tingut á bé sotmètre-la al judici de l' opinió pública.

Ens referim á la qüestió del *Diari de Barcelona*.

Qu' es, com tothom sab, una venerable institució dintre de la premsa local.

*
* *

El Sr. D. Joseph Antoni Brusi, germá menor del hereu D. Antoni María, quan morí aquest, fou nomenat curador de sos fills menors. D' ells no quedá al últim més que una filla, D.ª Josepa María, en l' actualitat esposa de D. Joan Elías de Molins, capitá de dragons de Numancia, y per consegüent hereva del *Diari*.

Durant la curatela y posteriorment fins al matrimoni de D.ª Josepa, 'l seu oncle vingué exercint el càrrech de director del *Diari*.

Y succehí que á las trenta horas justas d' efectuat el ma'rimoni, sigué tirat fora del *Diari*, ab tot y certas cláusulas testamentarias del avi y pare respectius de la neboda y del oncle, en las quals s' hi traslluheix el viu desitj de que dit D. Joseph Antoni, seguís col·laborant en la marxa del establiment y direcció del periódich, sense empero contrariar cap deis actes administratius de son fill major.

Aixís ho manifesta l' interessat en el requeriment, reclamant que se li reconeguin els seus drets.

*
* *

Pero l' interessada s' acull als rigors legals y li respón que no n' hi ha de fets. Com hereva creu que pot obrar segons millor li convingui, y rebutja la pretensió del requirient.

¡Ay Senyor! ¿Cóm es possible que fins en el Sancta Sanctorum del periodisme barceloní passin aquestes coses tan desagradables, entre individus de una mateixa familia?

Un periódich que ha sigut fins ara defensor acérrim de las sagradas institucions del ordre, de la familia y de la propietat, portant avuy las sevas diferencias á la discussió del públich.. ¡Quín horror!.. ¡Com el món no s' ensorra!

Y per lo que 's veu, ara la cosa passarà als Tribunals de justicia: s' entaulará una qüestió empenyada; s' embrutará molt paper sellat; els advocats farán gala, per una y altra banda, del seu ingeni, al cap de

—Desenganyat, Quiñones; del pegar, sempre 'n resulta aixó. O sinó, mirat els matalassos: com més se 'ls hi pega, més s' estufan... y més creixen.

vall per discernir si té forsa legal obligatoria un noble desitj expressat per un testador.

*
* *

Rahó tenia un *medium* que deya sobre aquest assumpto:

—Si á ca'n Brusi tinguessin el consol de creure en la religió espiritualista—ja que segons sembla al barrallarse, s' olvidan de la catòlica—prompte podrien resoldre la qüestió de una manera terminant. Bastaria evocar al primer marqués de Casa Brusi, y lo qu' ell decidís, aixó es lo que hauria de cumplirse.

Nosaltres, que som amants de la pau de las familias, ens permetém indicarlos aquest bon camí. Vegin ells si 'ls convé.

Diumente tingué lloch en la *Escola Horaciana* una de las interessants festes instructivas que tan alt han lograt passar, en el poch temps que conta d' existencia, el nom d' aquesta popular institució.

Se llegiren poesias pels alumnes, se representá un quadret infantil, se practicaren exercicis gimnásticos y s' executaren varias pessas de música, algunas d' ellas per primera vegada.

Si la redempció del poble ha de venir, com creyém nosaltres, pel camí de la cultura y la educació, la *Escola Horaciana* pot estar segura de que 'ls seus generosos esforços no serán inútils.

Rebin, entre tant, els organiadors de la festa el nostre aplauso.

Diumenje tinguem á l' Associació Wagneriana una gran y agradable sorpresa. Ens la proporcioná la *Schola Choral* de Tarrassa, ab sas tres seccions de noyas, noys y homes, formant un conjunt de 130 executants.

Embestiren un programa de verdadera proba, que comprenia pessas antigues de Lassus, Waëlrant, Palestrina, Manduit y Bach, y dels més moderns Zöllner, Mendelssohn, Schubert y Brahms, además del *Cant dels joves* y del *Himne del arbre fruiter*, d' en Morera, y ho feren tan admirablement bé, ab tan perfecta

modulació, ab tal riquesa de tons y matissos y ab un brío y un ajust que 'n quedarem encisats.

Creador y director de aquesta institució que honra realment á la ciutat de Tarrassa, es el jove D. Joan Llongueras, músich y poeta, dotat de una fibra extraordinaria.

Blaus ens quedarem al saber que la major part de aquells coristas no saben de música. Casi hi ha que creure en miracles.

En el próxim número—en aquest no ha pogut ser per falta de temps—publicarém el retrato de un artista tan jove y que 's revela ab tanta serietat y un relleu tan poderós.

Un Joseph, amich meu, el día del seu sant, va rebre la següent quarteta:

«Sols una cosa 't diré,
vejám si la trobas justa:
Sant Joseph era fusté;
pero no tocava fusta.»

A la Colonia del Cap de Bona Esperansa, s'ha promulgat una lley privant de fumar á tota persona menor de 16 anys. Tant el que vengui tabaco al menor, com als pares de aquest, si fuma, son castigats ab una multa.

En 47 Estats dels 53 que componen l'Unió americana, l'us del tabaco está formalment prohibit als noys.

Al Japó no permeten fumar fins als 21 anys, y aixó que allí el tabaco constituheix una de las rendas de l'erari públich. Ja veuen si es sacrifici. Pero allá primer que l'Hisenda del Estat es la salut dels individus.

Ben al revés d'Espanya, ahont la Tabacalera, pagant un tant al govern, gosa del privilegi d'envenenarnos impunement.

Una anécdota sobre l'actual reyna de Italia, que té fama de bona y campetxana.

Visitant un llogaret, va veure una nena molt xamosa, y li preguntá:

—¿Qué sabs fer, filla meva?

—Sé fer mitja.

—Y digas, ¿ja sabs quí soch jo?

—Prou: sou la reyna.

—Está bé: donchs fesme un parell de mitjas y me las envías á palacio.

*
* *

Alguns días després las mitjas quedavan fetas y enviadas. La reyna, á cambi de aquell obsequi, enviá á la nena un parell de mitjas de seda, plena una d'ellas de bombóns y contenint l'altra una cantitat en metàlich.

Al día següent, la reyna rebía la següent carta: «Senyora: el vostre regalo m'ha fet plorar molt. El pare m'ha pres els diners; el meu germá gran se m'ha menjat els bombóns, y en quant á las mitjas de seda, la mare se las ha quedadas per ella.»

Xascarrillo de postres:

Un metje visita á un escriptor molt aficionat á las investigacions históricas, y li recomana que deixi la pipa, per ser el tabaco molt dolent pera la salut.

Contesta del escriptor:

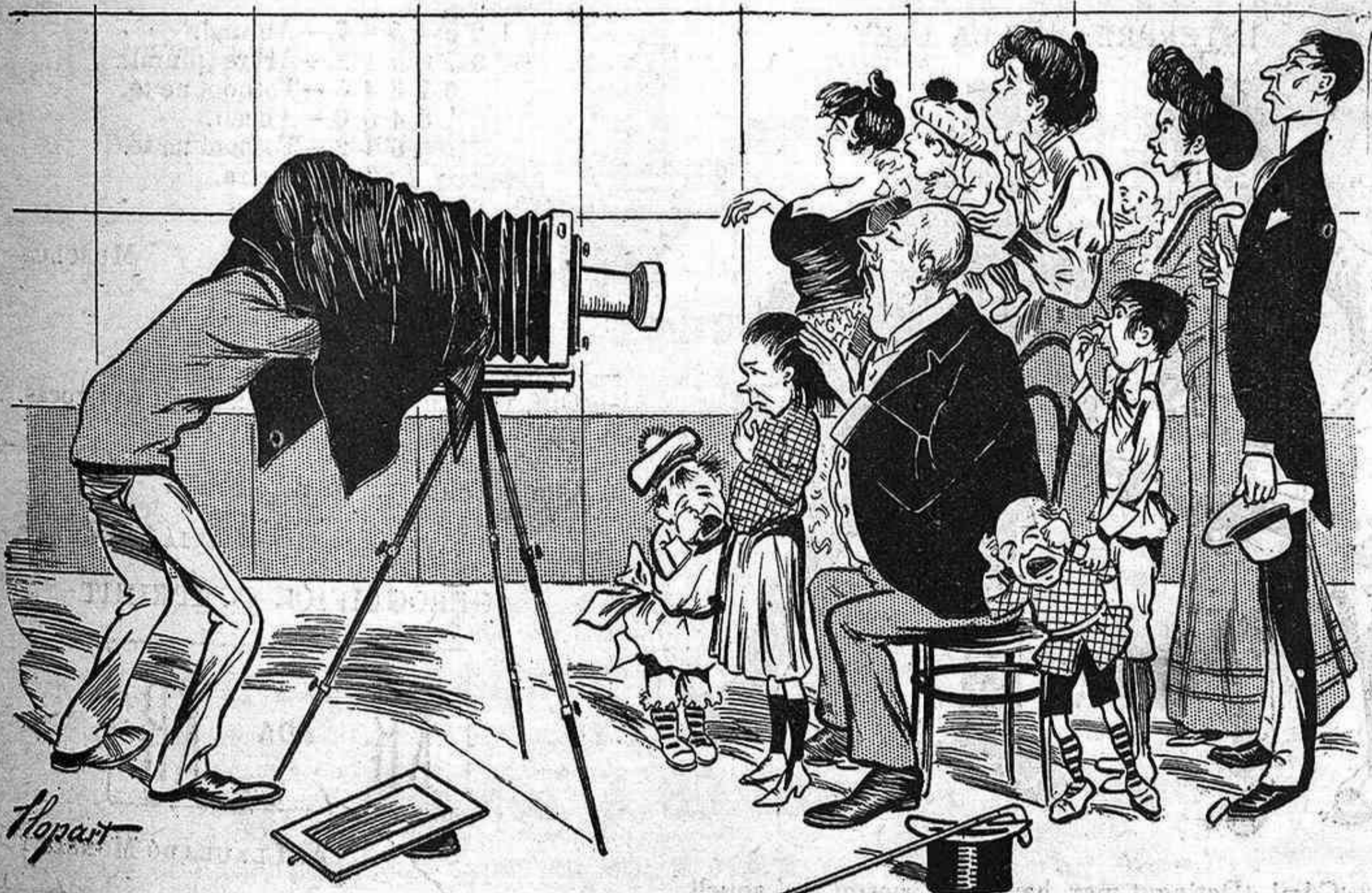
—No parlaria aixís, senyor metje, si conegués la Historia. Ni 'ls Grechs, ni 'ls Romans, ni 'ls Fenicis, ni 'ls Egipcis fumavan... y no obstant, tots s'han mort.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO PENÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADAS. 1.ª—Ma-ri-a-na.
- 2.ª Id. 2.ª—Es-ca-la.
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—Los guapos.
- 4.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—Dominguez.
- 5.ª GEROGLÍFICH.—Qui mes té, vá mes en gran.

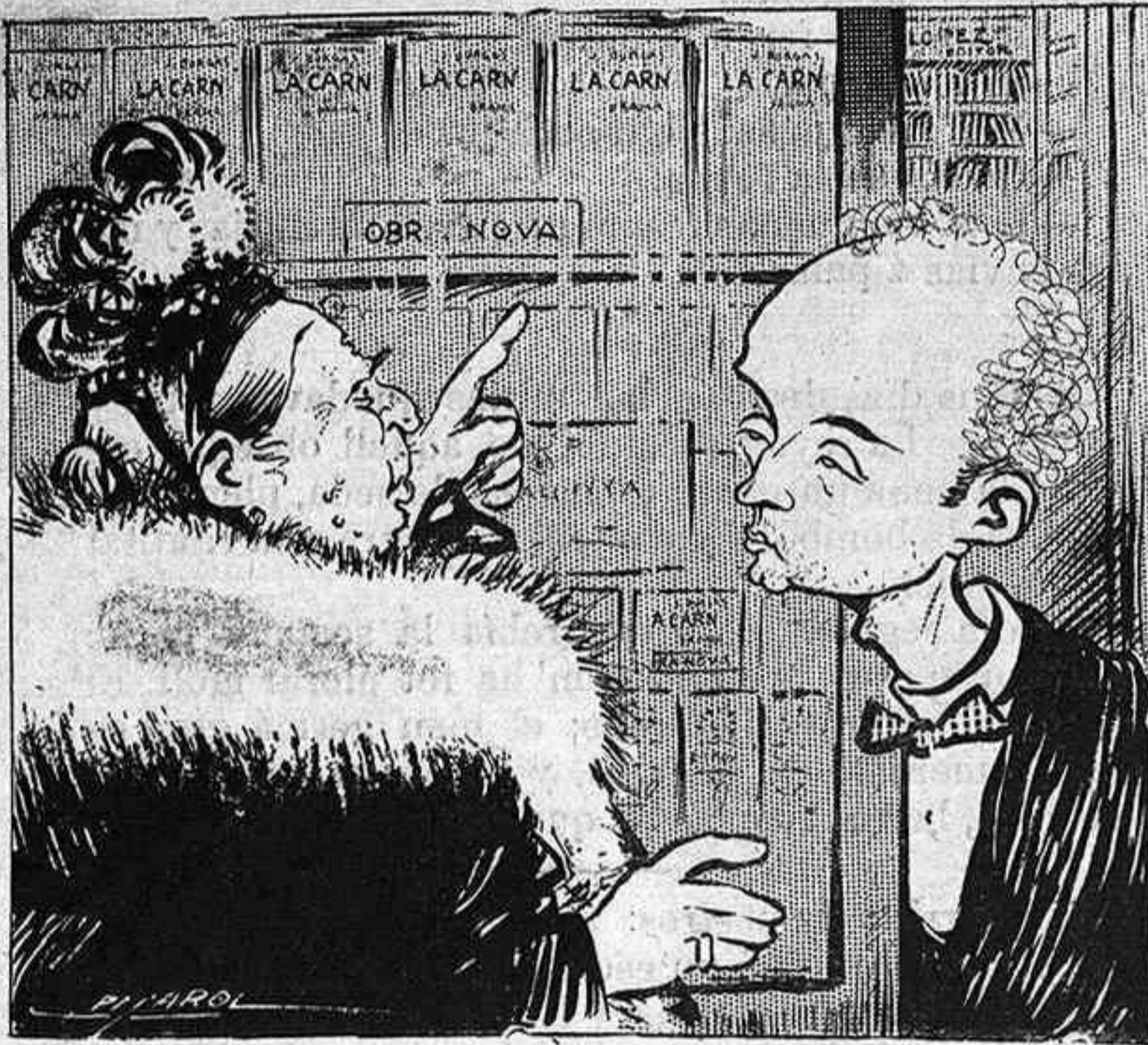
HI HA QUE APROFITAR LA GANGA

La familia Llardóns fentse fer la fotografia de reglament pera comprar un bitllet kilométrich, ab el qual pensan anar el diumenge que vé á Moncada.

10103701

A CAL LLIBRETER

—Miri, això de «La Carn» ja m' ho enduré un altre dia. Com que 'l meu marit es molt relligiós, tampoch me la deixaria llegir fins passada la Quaresma...

TRENCA-CAPS

XARADAS

I

UNA SENYORA APURADA

La senyora *Dos-terça-quarta-quinta*,
qu' es molt *quint-duplicat*
y grossa lo mateix que una carbassa,
fa poch va aná á trobar
á l' arcalde de barri d' un districte

INTERPRETANT LA LLEY

—¡Cóm! ¿Detingut per haver dit *morral* á n' aquell cotxero? Ha de pensar que per poch m' aixafa.
—No importa. Está ya aprobada la ley de churisdicciones, y esto de *morral*... cae dentro del cuartelillo tercero.

que no 'm recorda pás,
queixantse que no pot surtir de casa
ni pot *sisena* un pas
per cap carrer ni plassa que no senti
tant á personas grans
com á las més petites criaturas
y als pianos ambulants
cantar una cansó molt enfadosa,
que s' ha fet popular
fins *hu* 'ls més xichs recóms de Barcelona
y hasta fora ciutat.

L' arcalde li va dir:—Bé, ¿qué vol ferhi?
No s' ha d' *hu-dos-tres-quart-quinta*, per 'xó; la moda...—Sí, la moda
que m' ha fet despatxar
las minyona y cambrera que tenia
que 'm van deixar *total*
sentintlashi cantar, fregant per terra
ó bé rentant els plats:
Porque la gorda... la gorda... la gorda...
no se mueve
ni se moverá.

ALEIX VOLELFIL

II

Una lletra es ma *primera*,
musical es ma *segona*,
part del cos es ma *tercera*
y ma *tot* un carrer dona.

J. CARARACH.

TARJETA

LOLA N. BADIA R.

Ab aquestas lletres degudament combinadas formar l' títul d' un drama catalá.

LACAYO

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7.—Animal.
3 7 6 5 1 2.—Arbre (plural).
6 7 3 4 5.—Tothom ne té.
3 4 5 6.—Aucell.
6 1 2.—Tothom ne té.
3 6.—Lletra.
7.—Vocal.

MUSCLUS

CONVERSA

—M' han dit que t' havias casat.
—¿Quí, jo? Anton me sembla que t' equivocas. Es el meu germá gran.
—¿Y cóm se diu?
—Rumía, home, que ja t' ho he dit.

SEBASTIÀ BRUGULAT

GEROGLÍFICH COMPRIMIT

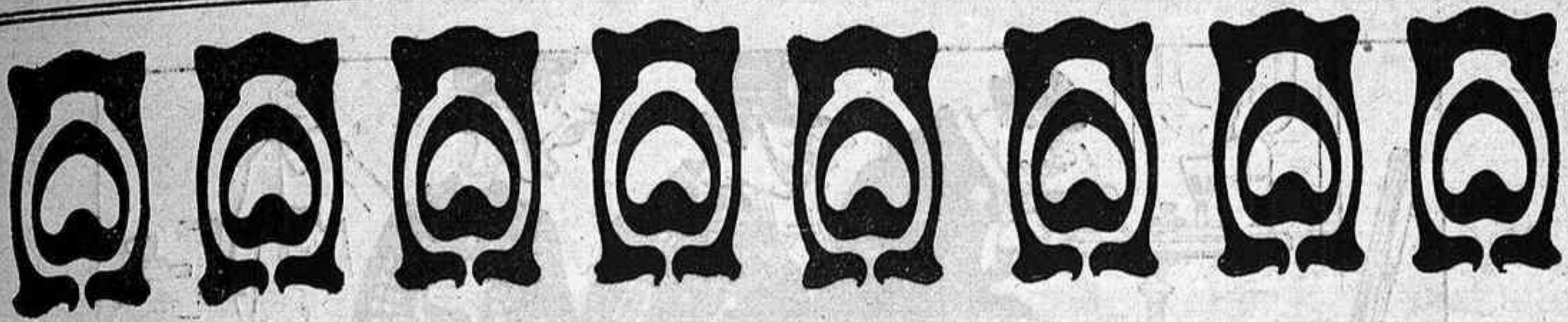

A. LLAURADÓ MONSNEY

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Dintre de pochs dies

Odas serenas y Novas baladas

del eminent poeta catalá

APELES MESTRES

Un tomo en octau, Ptas. 1

LA CARN

PER J. BURGAS

Ptas. 1

Obras complertas de E. VILANOVA

ENTRE FAMILIA

Un tomo, Ptas. 3

MAURICE KUFFERATH

MÚSICOS Y FILÓSOFOS

WAGNER — NIETZSCHE — TOLSTOI

Un tomo en 8.º, Ptas. 2

ALFONS DAUDET

**TARTARÍN
DE TARASCÓ**

Traduit per
SANTIAGO RUSIÑOL

Preu 1 pesseta

JACINTO BENAVENTE
**TEATRO
RÁPIDO**

Tomo 99 de la
COLECCIÓN DIAMANTE
Un tomo en 8.º, 2 reales

ZOOTECNIA INDUSTRIAL

CIENCIA — CULTURA — UTILIDAD

PER F. RUIZ CHOCOMELI

Un tomo en 8.º tela, Ptas. 8

BARCELONA

A LA VISTA

ESPLÉNDIDO ALBUM DE LA CAPITAL DE CATALUÑA

SERIES 1.ª y 2.ª

22 cuadernos, á 30 céntimos cuaderno

Serie 1.ª encuadernada con tapas en oro y negro	Pesetas 8'—
Serie 2.ª id. id. id.	» 7'50
Series 1.ª y 2.ª id. id. id. en un solo tomo.	» 12'—

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

FORA DE LA LLEY

—Te has fijado, Ramirez, en lo que hace este sujeto?... Ya verás tú... ya verás tú...

—Compañeros: ha llegado la hora de cumplir con nuestro deber. ¡Duro, y sin contemplaciones!

19 Marzo/906
 MUCHAS FELICIDADES
 Queridísima Pepita:
 En el día de tu
 santo patrón te
 manifiesto
 PIJAROL

El jutge (després de 48 hores de presó preventiva):—Pero ¿que no ho sab, desgraciat, que en las circunstancias especiales que atravessem están prohibidas tota mena de manifestacions?